

Utopija slobodne volje Noama Čomskog

TAMARA VUKOV
Toronto

UDK: 321.01 : 80
Izvorni znanstveni rad
primljeno: 5. 10. 1990.

Polazeći od razmišljanja o ljudskoj prirodi čime se Naom Čomski kontinuirano bavi, u ovom tekstu problematizira se mjesto politike u kontekstu njegove lingvističke teorije. Uzeta je u obzir njegova, u svim radovima prisutna, kritika političkih sistema da bi se došlo do problema podizanja svijesti i slobodne volje. Naglašena je pozicija Čomskog o slobodnoj volji kao temelju ljudske prirode, a poseban je naglasak stavljen na povezanost koju ovaj autor argumentirano pokazuje, između političke i lingvističke teorije. Poanta rada je da daljnje napredovanje proučavanja jezika (a što je centralno mjesto doprinosa znanosti Čomskoga) može doprinijeti novim saznanjima o urođenoj prirodi ljudskih bića. To je jedan od preduvjeta za daljnji razvoj političke i društvene prakse.

Pri prvom upoznavanju sa brojnim političkim spisima Noama Čomskog izgleda kao da on svu svoju energiju posvećuje razarajućoj kritici postojećih političkih sistema, a da ne nudi — u značajnijoj mjeri — pozitivnu alternativnu političku teoriju. U stvari, ova nesrazmerna ravnoteža između analize i sinteze osnovna je crta anarhističkih uverenja Čomskog, ali to nije uvek očigledno, niti se može lako shvatiti kada se politička uverenja potpuno izdvoje iz celine njegove misli, naročito shvatanje o ljudskoj prirodi koje izrasta iz njegove lingvističke teorije. Otuda je važno — pre nego što se počne istraživanje pozitivnih vidova njegove političke misli — odrediti mesto politike Čomskog u kontekstu njegove lingvističke teorije i njegove još šire teorije o ljudskoj prirodi.

Iako Čomski izbegava postavljanje bilo kakvog logičkog imperativa između njegove lingvističke i političke teorije, oba ova domena njegovog rada utemeljena su u zajednički skup njegovog verovanja u vezi sa ljudskom prirodom. Suštinu ove tanane ali značajne veze najbolje je izrazio sam Čomski. U vezi sa projektom lingvističkih studija Čomski veruje da jezik treba i da će »pružiti odskočnu dasku za istraživanje drugih problema ljudske prirode«¹⁾ kao i da »proučavanje formalnih osobina jezika otkriva nešto o prirodi ljudi, na negativan način: ono ističe... granice našeg razumevanja onih svojstava uma koja su, očigledno, jedinstvena kod čoveka...«²⁾ Pošto jezik, jedinstvena ljudska sposobnost, može da pruži određene ključeve za razumevanje suštinske prirode ljudskih bića, Čomski oseća da se svaki vid političke misli oblikuje izvesnim a priori pretpostavkama (implicitnim ili eksplicitnim) o ljudskoj prirodi:

»Vizija budućeg društvenog poretka uvek je zasnovana na nekom shvatanju ljudske prirode. Ukoliko su ljudi, u suštini, beskraino savitljivi, potpuno plastična bića bez ikakvih suštinskih potreba za društvenim ili kulturnim karakterom, onda su oni pogodni subjekti za »oblikovanje ponašanja« koje sprovodi državna vlast, korporacijski menadžer, tehokrat ili centralni komitet.«³⁾

¹⁾ Noam Chomsky, »Language and Freedom« u The Chomsky Reader (New York: Pantheon Books, 1987), str. 140.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ibid. str. 154.

Drugim rečima, iako bi proučavanje jezika moglo da pomogne razjašnjenju istinskog naučnog modela ljudske prirode, svaki politički model društvene organizacije pretpostavlja usvajanje određene teorije ljudske prirode. Čomski smatra da teorije ljudske prirode, koje predstavljaju osnovu većine političkih sistema, podržava malo neoborivih dokaza i da su, uopšteno gledajući, kontraintuitivne, kao što je to slučaj sa biheviorističkim shvatanjem ljudske motivacije, teorijom koju je Čomski podvrgao razornoj kritici. Empiricističko shvatanje učenja, koje zastupaju bihevioristi, posmatra model ljudskog uma kao »praznu ploču«, pasivnog primaoca nadražaja koji pruža neposredne instinktivne odgovore bez ikakvih urođenih strukturalnih crta i bez ikakve sposobnosti za nezavisnim učešćem u inputu koji prima. Čomski napada bihevioriste zbog njihove isprazne metodologije (u kojoj su apriornim restrikcijama ograničeni dometi mogućih ljudskih sposobnosti u cilju obezbeđivanja dogmatskih zaključaka) i pretenzija na naučnu metodologiju. Njihovu kritiku potvrđuje činjenica da bihevioristički model ne funkcioniše uspešno ni na najosnovnijem ljudskom nivou zajedničkog iskustva, van njihovih uprošćenih laboratorijskih eksperimenata. Pa ipak, usprkos ovog potpunog nedostatka bilo kakvog naučnog dokaza ili intuitivne prihvatljivosti, bihevioristički model je odigrao centralnu ulogu u oblikovanju političke misli proteklog veka. Čomski kaže:

»Kada neka doktrina tako snažno utiče na široko polje intelektualne mašte, a ima tako malo empirijske podrške i u sukobu je sa dokazima u svakoj tački, pošteno je upitati se zašto se to verovanje tako čvrsto održava.«⁴⁾

Odgovor na ovo pitanje je primarno ideološke prirode. Zato što teorija ljudske prirode koja se pojavljuje iz biheviorističke slike jeste ona u kojoj su ljudska bića, kao neposredni proizvođači njihovih specifičnih iskustava i sredine, rado podređena (njihove mentalne strukture, uistinu, to olakšavaju) manipulaciji i kontroli mišljenja, bihevioristički model podržava i opravdava autoritarne modele političkog mišljenja, u kojima mali segment povlašćenih u društvu zauzima elitni položaj vladavine nad ostalim delom stanovništva, u formi države. Uistinu, ovaj oblik totalitarne dominacije postoji suštinski danas u celom svetu, bez obzira da li u kapitalističkom ili marksističko-lenjinističkom obliku (Čomski posvećuje mnogo svojih tekstova kritici specifičnih načina kojima ove države sprovode svoje posebne metode propagande i dominacije). U svakom slučaju, Čomski uspešno ruši ugled biheviorističkog modela ljudske prirode i ide čak i dalje tvrdeći da danas ni ne postoji nikakva teorija ljudske motivacije:

»Svakako, naše razumevanje prirode čoveka ili bilo kog područja živih društvenih oblika toliko je rudimentarno da svaka dalekosežna doktrina mora biti razmatrana sa velikim skepticizmom, baš kao što je i skepticizam na mestu kada čujemo da »ljudska priroda«, »zahtevi za efikasnošću« ili »složenost modernog života« zahtevaju ovaj ili onaj oblik prisile ili autokratske vladavine.«⁵⁾

Treba jasno kazati da Čomski brani postojanje urođene ljudske prirode (ovo je suštinsko za njegovu lingvističku teoriju), koja »... radikalno odvaja ljudske vrste od ostalog organskog sveta«⁶⁾, pošto postoje »potpuno jednostavna svojstva ljudske inteligencije, elementi izuzetne ljudske prirode.«⁷⁾ Dalje, Čomski smatra da je proučavanje ljudske prirode empirijsko pitanje, ukoliko uistinu ne postoje apriorna ograničenja mogućnosti istraživanja takvih pitanja.⁸⁾ U

⁴⁾ Noam Chomsky, »Language and Problems of Knowledge« (Cambridge: The MIT Press, 1988) str. 163.

⁵⁾ Noam Chomsky, Uvod u »Anarchism: From Theory to Practice«, od Daniela Guerina (New York, Monthly Press Review, 1970) str. VII.

⁶⁾ Chomsky, »Equality: Language Development, Human Intelligence, and Social Organization«, u The Chomsky Reader str. 194.

⁷⁾ Ibid.

⁸⁾ Ibid.

svojoj kritici, on cilja jedino na teorije ljudske prirode koje su stvorene do danas, a ne isključuje mogućnost da se takva teorija može naučno razviti u budućnosti. Doprinosеći ovom razvoju, proučavanje jezika (jedinственe ljudske sposobnosti) može biti korisno.

Ipak, ako Čomski veruje da nikakva stvarna teorija ljudske prirode ne postoji, a istovremeno tvrdi da svaki oblik političke teorije jeste temeljno ukorenjen u pretpostavke o prirodi ljudskih bića, na osnovu čega on razvija i opravdava svoja sopstvena ekstenzivna politička tumačenja i mišljenja. Čomski razvija svoje političko mišljenje ne na osnovu potpuno razvijene, sveobuhvatne teorije ljudske prirode, već na osnovu apsolutne karakteristike koju on smatra osnovnim kamenom temeljcem ljudske prirode: slobode volje. Ovo je izraženo u stavu Vilhelma fon Humbolta, koji Čomski često navodi: »Što god ne proističe iz čovekovog slobodnog izbora... ne utiče na njegovo pravo biće, već mirno ostaje strano njegovoj pravoj prirodi...«⁹⁾.

Čime dokazuje Čomski ovo pravo na slobodu volje, kao na temelj ljudske prirode? Dokaz primarno proističe iz njegove lingvističke teorije, ali je, takođe, fundamentalno očigledan u intuitivnoj svesti svakog pojedinca da ima mogućnost sopstvenog slobodnog izbora u svakoj datoj situaciji. Teorija jezika i učenja Čomskog zasnovana je na racionalističkom pristupu dvama klasičnim filozofskim problemima: Platonovom problemu — kako deca, sa malo iskustva sa složenim jezičkim i gramatičkim strukturama, uče da govore taj jezik samo na osnovu minimalne izloženosti tom jezičkom okruženju? — I kartezijskom problemu stvaralačkih vidova upotrebe jezika — kako možemo da razumemo i stvorimo rečenične šeme koje nikada ranije nismo doživeli? Odgovarajući na ova pitanja Čomski razvija sopstvenu teoriju univerzalne gramatike. Jezička sposobnost ljudskog uma sastoji se od unutarnjih načela prinude i čvrste uniformnosti koja ograničava domen strukturalnih mogućnosti sadržanih u gramatici svakog jezika, kao i od generativne sposobnosti koja dozvoljava pojedincu da primeni optimalne gramatičke prinude koje su on ili ona konstruisali da bi stvorili inovativne rečenice. U ovom procesu stvaranja slobodna volja mora da odigra svoju ulogu, pošto je potpuno očigledno da će dvoje ljudi sa analognim znanjem jezika stvoriti potpuno različite jezičke odgovore u istim okolnostima.

Zato Čomski razvija ovaj osnovni pojam slobodne volje kao odgovor na kartezijski problem stvaralačkih vidova jezika i dolazi do slike korišćenja jezika u kojoj »... slobodno stvaralaštvo zauzima mesto unutar... sistema (strukturalnih) prinuda i vladajućih principa...«¹⁰⁾ Mada nivo savremenog naučnog znanja nije još uznapredovao do tačke na kojoj model univerzalne gramatike Čomskog može biti potvrđen ili opovrgnut pozivanjem na proverljive fizičke teorije (što je istina o mnogim naučnim teorijama), ovaj model ima veoma snažan element psihološke stvarnosti. Ideja slobodne volje potvrđena je na lingvističkom kao i na opštijem iskustvenom nivou delatnosti svakog pojedinca. Čomski kaže:

»Čovek može često ili čak uvek da uradi ono na šta je potaknut ili čemu je naklonjen, ali svaki od nas zna iz samospoznaje da imamo mogućnost izbora kod velikog niza stvari.«¹¹⁾

Na ovaj način Čomski otkriva osnovnu kategoriju ljudske prirode iz njegove lingvističke teorije pokazujući da »kartezijska kreativnost jezičke upotrebe otkriva da ljudska bića imaju urođenu sposobnost za slobodno mišljenje i samo-izražavanje...«¹²⁾

⁹⁾ Chomsky: »*Problems of Knowledge and Freedom*« (New York, Pantheon Books, 1971.) str. 55.

¹⁰⁾ Chomsky, *Language and Freedom*, str. 152.

¹¹⁾ Chomsky, *Language and Problems of Knowledge*, str. 139.

¹²⁾ Fred D'Agostino, »*Chomsky's System of Ideas*« (Oxford, Oxford University Press, 1986.), str. 209.

Na ovoj apsolutnoj ubedenosti u slobodu volje, kao najtemeljnijem vidu ljudske prirode, Čomski izgrađuje svoje političko mišljenje. Prirodno je, tada, da je on žestoki kritičar svakog autoritarnog sistema, bez obzira na ideologiju, koji ograničava pojedinčevo osećanje slobode misli i dela i sprečava većinu stanovništva u ma kom smislenom učešću u politici koja oblikuje i vlada njihovim životima. Ovo se odnosi na većinu političkih sistema koji postoje u svetu danas. Čomski je zato posvetio najveći broj svojih političkih spisa kritici savremenih političkih sistema, naročito supersila kod kojih prati, kako unutarnju tako i spoljnu politiku, i silovito izlaže pravi sadržaj eksploatacije i dominacije, koji se prikriva propagandom. Naširoko je pisao o »propagandnom modelu« pod kojim funkcionišu američka sredstva informisanja, kao i o ulozi koju su intelektualci odigrali u održavanju ovog plana manipulacije i obmane koju je američka vlada zahtevala u cilju sprovođenja svoje korupcionaške spoljne politike u Vijetnamu, Istočnom Timoru, Latinskoj Americi i mnogim drugim delovima sveta. Izgleda tako da se Čomski u svojim političkim spisima posvetio primarno produbljenom viđenju ali i razornoj i pogubnoj kritici postojećih političkih sistema, a da posvećuje srazmerno malo prostora razvoju pozitivnog prikazivanja jednog alternativnog političkog modela, zasnovanog na njegovoj liberterskoj koncepciji ljudske prirode. Razlog ovome leži koliko u anarhističkim opredeljenjima Čomskog toliko i u činjenici da analiza konkretnih događaja nosi u sebi veću eksplanatornu moć i efekat nego apstraktne teorije, te zato Čomski kaže:

»... Vijetnam, Latinska Amerika, Srednji Istok... ovo su pitanja koja imaju ogroman ljudski značaj, ali su ona površinska u izvesnom tehničkom smislu... ona su krajnji rezultat mnogo dubljih, centralnih činilaca u našem društvu i kulturi. Kritikuju me da treba da obratim više pažnje centralnim činocima i načinima njihove promene... Pružam otpor tome... Istočni Timor ili Vijetnam su teme o kojima možete govoriti ljudima tako da im to nešto znači, dok su priče o institucionalnim promenama... kao pričanje o Marsu...«¹³⁾

Ipak, pozitivno prikazivanje političkog razvoja i promene koju Čomski napominje ključne su za razumevanje cilja njegove političke kritike i njegovog sveobuhvatnog pristupa.

Traicionalna anarhistička misao, tako često raznovrsna u svojim ispoljavanjima, zasnovana je na strogo liberterskom shvatanju ljudske prirode i može se, uopšteno, okarakterisati kao suprotstavljanje svakoj vrsti hijerarhije ili odnosa moći. Druga zajednička crta u anarhističkoj misli jeste naglašavanje neposredne i spontane revolucionarne akcije na takav način da je dihotomija između teorije i prakse izbegnuta i da sredstva postaju nerazdvojiva od ciljeva. Ova kolektivna akcija preduzima se kao neposredni zakon i prilagođavanje stvarnosti i postiže se putem kolektivne svesti o osnovnim idejama i činjenicama o budućnosti (za koju je, u izvesnoj meri, potreban predrevolucionarni period priprema).

Čomski vidi jedinu istinsku mogućnost za pozitivnu društvenu promenu u ozakonjenju anarhije u obliku liberterskog socijalizma, koji se suštinski razlikuje od autoritarnog socijalizma i određene vrste *laissez-faire* libertersizma koji postoji u kapitalističkim društvima. Shvatanje slobode Čomskog, po kome ona treba da bude centralna za političku praksu, veoma se razlikuje od shvatanja slobode onih koji su pristalice ovog poslednjeg stanovišta. Ideja slobode, koja je u praksi zasnovana na ekonomskoj eksploataciji i dominaciji i razlikuje se od minimuma jednakosti ekonomskih i društvenih uslova je, po shvatanju Čomskog, iz osnova pogrešno protumačeni pojam. Ovaj kapitalistički model slobode omogućava obmanu elite takvih društava, da je ona dostupna svima. Kao što Čomski objašnjava:

«... sloboda te vrste, mada važna povlašćenima, društveno je prilično besmislena... raspodela moći i privilegija uspešno ograničava... sposobnost da se izbegne okvir doktrine nametnute

¹³⁾ Chomsky, »Chomsky Reader«, str. 50.

ideološkim institucijama... U principu, mi imamo raznovrsna važna prava po zakonu. No mi, takođe, znamo šta sve ovo, ustvari, znači u praksi ljudima koji nisu u mogućnosti da imaju koristi od njih... U savršenom funkcionisanju kapitalističke demokracije, u kojoj nema nikakve nezakonite zloupotrebe vlasti, sloboda će biti, ustvari, neka vrsta dobra.«¹⁴⁾

Po definiciji Čomskog, prava ljudska sloboda uključuje slobodu od ideološke kontrole i jednakost uslova u onoj meri u kojoj svaki pojedinac može da razvija svoje sopstvene sposobnosti u najvećoj meri, tako da bi ispunio unutarnje potrebe koje svaka individua poseduje (mogu postojati neke razlike u prirodi ovih potreba, ali sve one su ukorenjene u osnovnu urođenu potrebu za »slobodnom svesnom aktivnošću«, pojam savršeno konzistentan sa modelom urođene svesti Čomskog).¹⁵⁾ U takvom slobodnom društvu, «... nužni zahtevi svakog člana društva (treba) da budu zadovoljeni...«¹⁶⁾ tako da se »prilike prilagodavaju... ličnim potrebama, a takve potrebe mogu da se specijalizuju i povežu sa određenim talentima i sposobnostima.«¹⁷⁾ Ovakva vizija libertarizma nužno zahteva društvo u kome će se proizvodni život sastojati od slobodnih asocijacija stvaralačkih radnika, anarhosindikalistički koncept koji se razvio iz socijalističkog pokreta 19. veka. Otuda Čomski odobrava ove ideje koje su socijalističke po poreklu, tvrdeći:

»Konzistentni anarhista će, otuda, biti socijalista, ali socijalista posebne vrste. Neće se samo suprotstaviti otuđenom i specijalizovanom radu i neće samo težiti prisvajanju kapitala od strane svih radnika, već će takođe, insistirati na neposrednom prisvajanju, a ne onom koje sprovedi elita sile koja deluje u ime proletarijata.«¹⁸⁾

Čomski je, otuda, kritičan kako prema kršenju individualnih sloboda koje se odvijaju pod okriljem autoritarnog državnog socijalizma (oblik socijalizma koji je na vlasti u mnogim zemljama sveta danas), tako i prema liberterskim i državno-kapitalističkim sistemima koji zauzimaju anarhistički stav da će »... socijalizam biti slobodan ili ga uopšte neće biti...«¹⁹⁾

Pošto je anarhizam zainteresovan za uklanjanje hijerarhijske vlasti, bilo da ona postoji kao država ili kao kanonizovana teorija, on se ne može iskazati pojmovima utvrđene, neprimenljive i dogmatske doktrine ili političke teorije. Umesto toga, anarhisti veruju u neposrednu akciju zasnovanu na konkretnoj svesti o univerzalnim potrebama i slobodi svih pojedinaca, koju preduzimaju kolektivno mase kao odgovor na različite probleme i prepreke koje se javljaju u konkretnim situacijama. Posebna pitanja se rešavaju onako kako se pojavljuju u praksi ovih osnovnih karakteristika za koje Čomski veruje da su urođeni aspekti ljudske prirode. On piše:

»Ne mogu da zamislim da je moguće formulisati veoma oštre opšte principe rešavanja sukoba i merenja individualnih mogućnosti naspram društvenih zahteva. Časni ljudi će se razlikovati u svojim procenama i pokušaći da se usaglase putem razgovora i razumevanja i uvažavanja potreba drugih... Možemo samo da se nadamo da je ljudska priroda tako sazdana da ovi elementi naše suštinske prirode mogu da cvetaju i obogaćuju naše živote, jednom kada se prevaziđu uslovi koji ih ugnjetavaju.«²⁰⁾

Ovaj aspekt shvatanja urođenosti kod Čomskog pruža ogromne mogućnosti konceptu koncenzusa na masovnom narodnom nivou, s obzirom na temeljni i vodeći liberterski ideal, pošto sloboda volje i ljudske potrebe nisu, po ovom modelu, tek proizvoljne, apstraktne zamisli

14) Chomsky, »Equality«, str. 189.

15) Ibid. 193.

16) Ibid. 192.

17) Ibid. 199.

18) Chomsky u uvodu za »Anarchism«, str. XV.

19) Ibid str. 12.

20) Chomsky, »Equality« str. 192.

kojima se moramo prikloniti, već nose mnogo snažniji imperativ pošto su unutarnje karakteristike čovekove prirode.

Da li se u složenom društvu kolektivni cilj anarhističkog projekta može praktično ostvariti ili ne, teško je pitanje koje Čomski ne pretenduje da zna. On, međutim, uočava hitnu potrebu delovanja ka ostvarivanju toga cilja, određenog naglim pogoršanjem uslova koji prikazuju savremene političke sisteme nesposobnim ne samo da se uhvate u koštac sa represijom i eksploatacijom neizbežnom u hijerarhijskom društvu, već ne uočavaju ni ozbiljnu prirodu pretnje uništenja sa kojom se čovečanstvo kao celina suočava. On piše:

»... sem ukoliko postoji u nekom obliku pozitivan odgovor, mogućnosti za istinsku demokratsku revoluciju koja će postići humanističke ideale levice nisu velike... svi razlozi govore u prilog razvoja, bar koliko nam naše razumevanje omogućava, posebnog ostvarivanja ovog posebnog trenda u istorijskom razvoju čovečanstva, primerenog zadacima trenutka.«²¹⁾

U svetlu ovoga, moguće je uočiti u koliko je velikoj meri specifični fokus Čomskog u njegovim političkim spisima konzistentan sa opštijim anarhističkim pristupom. On ne vidi mnogo razloga za pokušaj razvijanja apstraktnih teorija društvenih promena i alternativnih političkih sistema koji će imati ograničenu korisnost kada budu prilagodene konkretnoj praksi, pošto ljudske okolnosti i razvoji nisu dovoljno predvidljivi da bi bili uopšteni u nepromenljive principe (ovo se odnosi i na činjenicu da postoji realitvo malo pozitivnih stavova o budućem razvoju, a mnogo više kritičkih analiza savremenih sistema u njegovim političkim spisima). Čomski to najbolje sažeto izražava:

»... veoma je teško stići do tačke u kojoj mogu da se, bar, razmatraju alternative, pošto se mora najpre, sloj po sloj, zderati mit i iluzija... Postoji mnogo prilika za postavljanje pitanja za razmišljanje i razmatranje koja su, nekako, vezana sa stvarnim mogućnostima koje ljudi imaju, a koja nisu tek apstraktna i ezoterična, kao da li može jedno alternativno društvo da postoji? To je tek da bi se udaljilo od mogućnosti koje ljudi ustvari imaju za sebe i da se, bar, obrati nekakva pažnja na to. Ali ja smatram da su ovo tipovi pitanja koja, u krajnjem, moraju postati centralna briga najvećeg dela stanovništva, ukoliko želimo da budemo nešto više od samo kompleta za prvu pomoć u slučaju raka.«²²⁾

Uistinu, razarajuće kritike postojećih političkih sistema Čomskog su vrlo uspešne u postavljanju ovih pitanja kao centralnih u mišljenju onih koji se susreću sa njegovim radom i predstavljaju suštinski korak ka započinjanju određene vrste podizanja svesti, za koju su mnogi anarhisti osećali da je neophodna u prerevolucionarnom periodu priprema. U srži ovih političkih kritika leži apsolutna ubeđenost Čomskog u slobodu volje kao temelju (i jedinom pozitivnom znanom aspektu) ljudske prirode. Pošto se ovaj pojam najpre javio u njegovoj lingvističkoj teoriji, izražen u kartezijskom problemu stvaralačkih vidova jezičke upotrebe, stvorio je most između političke i lingvističke teorije Čomskog (bez prizivanja bilo kakve logičke nužnosti). Možda će se, kako proučavanja jezika budu dalje napredovala, otkriti više o urođenoj prirodi ljudskih bića, što može biti korisno za napredak političke i društvene prakse.

²¹⁾ Chomsky, Uvod u »Anarchism«, str. VII i X.

²²⁾ Chomsky, Ch o m s k y R e a d e r, str. 49—50.

NOAM CHOMSKY'S UTOPIA OF FREE WILL

TAMARA VUKOV
TORONTO

Starting from the discussions of the human nature, which are a crucial part of Noam Chomsky's work, this paper discusses the position of politics in the context of Chomsky's linguistic theory. His criticism of political systems, present in all his works, is taken into consideration, so as to arrive to the problem of elevating the thought and the free will. Chomsky emphasises his position on free will as the basis of human nature, as well as the correlation between the political and the linguistic theory, which he substantiates by arguments. The conclusion of this paper is that a further development in the study of language — which is the central point of Chomsky's contribution to science — can lead to new knowledge about the inborn nature of the human beings. It is one of the preconditions for a further development of the political and social practice.